

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

หลังจากที่ประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมาทำให้ทุกองค์กรให้ความสำคัญกับการบริหารงาน การควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายในโดยมุ่งเน้นให้องค์กรมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการกำกับดูแลกิจการ ก็คือ การกำกับ การติดตาม การควบคุมและการดูแลผู้ที่ได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้ไปทำหน้าที่ทางการบริหาร เพื่อให้ทรัพยากรขององค์กรได้นำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างมีประสิทธิภาพผลตรงตามเป้าหมายอย่างคุ้มค่า ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตอบแทนกลับไปยังผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม กลไกที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดีก็คือ การตรวจสอบภายใน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของคณะกรรมการและฝ่ายบริหาร ในการช่วยติดตามงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (ฝ่ายกองกลาง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2549.)

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นสถาบันการเงินและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจกระทรวงการคลัง ได้กำหนดให้มีหน่วยงานตรวจสอบภายใน เพื่อเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารและเป็นหลักขององค์กรในการประเมินประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของทั้งสำนักงานใหญ่และสาขาธนาคาร เนื่องด้วย ธนาคารมีสาขาทั่วประเทศ 962 สาขา จำแนกเป็นสาขาระดับอำเภอ 591 สาขา และสาขาย่อยที่อยู่ใน ความดูแลของสาขาระดับอำเภอ 371 สาขา (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2552 :107) ในปี 2545 ธนาคารได้นำระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001 : 2000 ที่เน้นการให้บริการของสาขามีคุณภาพในระดับมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การตรวจสอบสาขาธนาคารเป็นการตรวจประเมินคุณภาพภายในระบบบริหารคุณภาพ ซึ่งเป็นการตรวจระบบคุณภาพว่าสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐานคุณภาพโดยเน้นติดตามประเมินผลสำเร็จ และข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานของสาขาตามระบบบริหารคุณภาพเท่านั้น (กองส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อธุรกิจธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2545 : 1) แต่ในปัจจุบันการทุจริตและข้อผิดพลาดของธนาคารที่เกี่ยวกับเงินสด บัญชีเงินฝากของลูกค้า การให้สินเชื่อและด้านATM ซึ่งเป็น

เทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าและระบบงาน ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการผิดพลาดในการปฏิบัติและข้อร้องเรียนของลูกค้าที่มีมากขึ้นและพนักงานระดับปฏิบัติงาน รวมทั้งผู้บริหารระดับต้นและระดับปานกลางที่มีความรู้หลากหลายทำให้เกิดการทุจริตที่แบบยลขึ้น (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2547 : ออนไลน์) เพื่อให้มั่นใจว่างานตรวจสอบภายในครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั่วทุกสาขาราชการ และทำหน้าที่ประสานงานในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพและมีความเติบโตก้าวหน้าในอนาคตฝ่ายบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบของธนาคาร (Audit Committee) จึงนำกรอบมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการสำนักบัญชีและตรวจสอบภายในกรมบัญชีกลางกระทรวงการคลัง และคู่มือการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจกระทรวงการคลังนำมาปรับใช้กับหน่วยงานตรวจสอบภายในธนาคาร และยังได้กำหนดให้สำนักงานจังหวัดทำหน้าที่ตรวจสอบทางด้านการบัญชีการเงินและตรวจสอบการดำเนินงานสาขาในจังหวัดของตนเอง (ฝ่ายกองกลางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2549.)

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสาขาของธนาคารที่ให้สำนักงานจังหวัดตรวจสอบสาขาทุกสาขาให้ครอบคลุมทุก ๆ กิจกรรมการปฏิบัติงานและตรวจสอบการดำเนินงานของสาขาเพื่อให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ธ.ก.ส. สำนักงานจังหวัดในฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนบน ต้องประสบกับภาวะการณ์คือ จำนวนสาขาที่มากขึ้น เป้าหมายการดำเนินงานสาขาที่ต้องแข่งขันกับคู่แข่งอื่น ๆ รวมถึงกิจกรรมและธุรกรรมการเงินที่มีอยู่อย่างหลากหลายของธนาคารทำให้มีปริมาณงานและความซับซ้อนของงานมากขึ้นกว่าเดิมมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสาขา

จากสภาพการณ์ดังกล่าวผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาปัญหาการตรวจสอบภายในสาขาของ ธ.ก.ส. สำนักงานจังหวัดในฝ่ายกิจการภาคเหนือตอนบน เพื่อให้รู้ถึงปัญหาในการตรวจสอบและเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้การตรวจสอบภายในของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสำนักงานจังหวัดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาปัญหาการตรวจสอบภายในสาขาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด ในฝ่ายกิจการภาคเหนือตอนบน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาการตรวจสอบภายในสาขาของ ธ.ก.ส. สำนักงานจังหวัด ในฝ่ายกิจการภาคเหนือตอนบน ในด้านการวางแผนการตรวจสอบ การปฏิบัติงานการตรวจสอบ และการจัดทำรายงานและติดตามผลการตรวจสอบ
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้พัฒนาและปรับปรุงงานตรวจสอบภายในสาขาให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลและเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

นิยามศัพท์

ปัญหาการตรวจสอบภายใน หมายถึง สิ่งที่เกิดความขัดข้องไม่สะดวกในการตรวจสอบภายในสาขา ธ.ก.ส. ในด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงานและด้านการจัดทำรายงานและติดตามผลการตรวจสอบ ซึ่งนำไปสู่ความไม่สำเร็จหรือการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์

สาขา หรือ สาขานาการ หมายถึง หน่วยงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีหน้าที่ให้บริการทางการเงิน การธนาคาร ด้านเงินฝาก ด้านสินเชื่อ และด้านอื่น ๆ โดยมีผู้จัดการสาขาเป็นหัวหน้าหน่วยงาน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส. หมายถึง องค์กรที่ให้บริการธุรกรรมทางการเงินการธนาคาร ด้านเงินฝาก ด้านสินเชื่อ และด้านอื่น ๆ มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง

สำนักงานจังหวัดและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสำนักงานจังหวัด หรือ สำนักงาน ธ.ก.ส.จังหวัด หมายถึง สำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีอยู่ประจำแต่ละจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานของสาขานาการ

ฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือตอนบน หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่กำกับดูแลการดำเนินงานของแต่ละสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดทั้งหมด 8 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน